

dr Zygmunt Sawicki

zygmunt.sawicki@handlowa.eu

*Wyższa Szkoła Handlowa we Wrocławiu,
Katedra Turystyki i Rekreacji
Eliteschule des Sports Oberstdorf, Niemcy*

<http://dx.doi.org/10.16926/fisasit.23>

Wybrane elementy rekreacyjnej aktywności sportowej bawarskiej młodzieży szkolnej w świetle uwarunkowań płciowych i środowiskowych

Streszczenie

Aktywność sportowo-rekreacyjna jest jedną z najważniejszych form zagospodarowania czasu wolnego młodzieży niemieckiej. Potwierdzają to liczne prace badawcze z tego zakresu. Celem niniejszej pracy jest zbadanie ważnych aspektów rekreacji sportowej w odniesieniu do 14–15-letniej młodzieży szkół bawarskich z uwzględnieniem uwarunkowań płciowych i środowiskowych. W badaniu wzięła udział 402-osobowa grupa uczennic i uczniów liceów ogólnokształcących, pochodzących z dużego oraz z małego miasta największego terytorialnie landu niemieckiego – Bawarii. Zastosowano przy tym narzędzie badawcze tzw. inwentarz zachowań własnej konstrukcji. Wyniki badań wykazały, że w obu środowiskach młodzież szkolna, zwłaszcza chłopcy, jest w wysokim stopniu usportowiona. Można przypuszczać, że na poziom aktywności sportowo-rekreacyjnej może mieć wpływ duże zainteresowanie zarówno obowiązkowymi jak i nadobowiązkowymi zajęciami wychowania fizycznego. Analiza statystyczna wykazała kilka statystycznie istotnych różnic dotyczących płci badanych, natomiast nie wykazała żadnych różnic w obrębie warunków środowiskowych respondentów w odniesieniu do badanych elementów aktywności sportowej.

Słowa kluczowe: aktywność sportowo-rekreacyjna, młodzież szkolna, Bawaria

Wprowadzenie

Aktywność sportowo-rekreacyjna należy do najbardziej preferowanych przez młodzież niemiecką form zajęć wolnoczasowych, co znajduje potwierdzenie w wielu pracach badawczych. Podejmowanie aktywności sportowej jest uwarunkowane różnymi czynnikami, do których należy zaliczyć wiek, płeć, warunki środowisko-

we, jak również czynniki wychowawcze, psychologiczne czy ekonomiczne. Ogólnie aktywność sportowa młodzieży szkolnej to aktywny udział w obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego oraz uprawianie sportu w ramach pozaszkolnej aktywności wolnoczasowej, przy czym wyraźnie dostrzegane są bilateralne związki pomiędzy tymi rodzajami aktywności a w szczególności wpływ szkolnego wychowania fizycznego na podejmowanie aktywności sportowo-rekreacyjnej w wieku dorosłym. Balz¹, Prohl² i Kurz³ podkreślają głównie systematyczne kształtowanie odpowiednich umiejętności, nawyków i postaw ucznia warunkujących jego aktywny udział w uprawianiu sportu rekreacyjnego. Na aktywność sportowo-rekreacyjną składają się różne elementy a do najważniejszych należy niewątpliwie zaliczyć intensywność uprawiania sportu wyrażoną częstotliwością podejmowania tej aktywności, miejsce uprawiania sportu, jak również liczbę i rodzaje dyscyplin sportu uprawianych regularnie w czasie wolnym.

Wyniki licznych badań poświęconych aktywności sportowej młodzieży niemieckiej potwierdzają ogólnie wysoki poziom jej usportowienia. Wydra⁴, Baur i Burrmann⁵, Brettschneider i wsp.⁶, Maaz i Burrmann⁷ podkreślają dużą częstotliwość uprawiania sportu. Młodzież trenuje przeciętnie od 2 do 4 razy w tygodniu a nierzadko nawet 5 raz tygodniowo lub częściej. Innym przejawem dużego zaangażowania w uprawianiu sportu jest członkostwo młodzieży w klubach sportowych, w których może ona uprawiać ulubione dla siebie dyscypliny sportu. Według Baura i Burrmann⁸, Brettschneidera i wsp.⁹, Kurza i Tietjens¹⁰ ponad połowa młodzieży żeńskiej i 60% młodzieży męskiej to aktualni członkowie klubów sportowych.

W licznych pracach badawczych podkreślana jest rola takich czynników, jak np. wiek, płeć, środowisko społeczne, które mogą istotnie różnicować poziom aktywności badanej młodzieży. Alfermann¹¹ zwraca uwagę na istotne różnice w pre-

¹ E. Balz, *Freizeitsport und Schule*, [w:] J. Dieckert, C. Wopp (red.), *Handbuch Freizeitsport*, Schorndorf 2002, s. 289–296.

² R. Prohl, *Erziehung und Bildung durch Sport?*, [w:] *Schule und Sport. Berichtsband zum Schulsportkongress*, red. E. Christmann, E. Emrich, J. Flatau, Schorndorf 2004, s. 123–137.

³ D. Kurz, *Bewegungserziehung im Elementar- und Primarbereich*, [w:] E. Hahn, B. Kalb, L. Pfeifer (red.), *Kind und Bewegung. Kinderturnen kritisch betrachtet*, Schorndorf 1978, s. 19–32.

⁴ G. Wydra, *Beliebtheit und Akzeptanz des Sportunterrichts*, „Sportunterricht“, 2001, nr 50 (3), s. 67–72.

⁵ J. Baur, U. Burrmann, *Unerforschtes Land: Jugendsport in ländlichen Regionen*, Aachen 2000.

⁶ W.D. Brettschneider, H.P. Brandl-Bredenbeck, J. Hofmann, *Sportpartizipation & Gewaltbereitschaft bei Jugendlichen. Ein deutsch-israelischer Vergleich*, Aachen 2005.

⁷ K. Maaz, U. Burrmann, *Freizeitmuster Jugendlicher*, [w:] U. Burrmann (red.), *Sport im Kontext von Freizeitengagements Jugendlicher*, Köln 2005, s. 33–56.

⁸ J. Baur, U. Burrmann, *Unerforschtes Land: Jugendsport in ländlichen Regionen*, Aachen 2000.

⁹ W.D. Brettschneider, H.P. Brandl-Bredenbeck, J. Hofmann, *Sportpartizipation & Gewaltbereitschaft bei Jugendlichen. Ein deutsch-israelischer Vergleich*, Aachen 2005.

¹⁰ D. Kurz, M. Tietjens, *Das Sport- und Vereinsengagement der Jugendlichen. Ergebnisse einer repräsentativen Studie in Brandenburg und Nordrhein-Westfalen*, „Sportwissenschaft“, 2000, nr 30 (4), s. 384–407.

¹¹ D. Alfermann, *Geschlechterunterschiede in Bewegung und Sport: Ergebnisse und Ursachen*, „psychologie und sport“ 1995, nr 2, s. 2–14.

ferencjach dotyczących form aktywności sportowej w obrębie płci młodzieży szkolnej. Młodzież męska ceni sobie bardziej dyscypliny sportu oparte na bezpośredniej konkurencji, natomiast dziewczęta skłaniają się zdecydowanie bardziej w kierunku form gimnastyczno-tanecznych, charakteryzujących się harmonią i ekspresją ruchową. Wiele uwagi poświęca się również problematyce zaangażowania w uprawianie sportu młodzieży różnych grup wiekowych. Baur i Burmann¹² wskazują na znacznie większą aktywność sportową uczniów w wieku 7–14 lat, którzy częściej uprawiają sport w klubach sportowych niż młodzież w wieku 15–18 lat. Poza tym Schmidt i wsp.¹³ wskazują na znacznie większą popularność przestrzeni otwartej jako miejsca uprawiania sportu dzieci i młodzieży niemieckiej.

Z uwagi na małą liczbę badań dotyczących aktywności sportowo-rekreacyjnej młodzieży pochodzącej z Bawarii w stosunku do innych landów niemieckich, za cel niniejszej pracy przyjęto zbadanie głównych elementów aktywności sportowo-rekreacyjnej szkolnej 14–15-letniej bawarskiej młodzieży szkolnej w zakresie form, intensywności i miejsc uprawiania sportu, z uwzględnieniem płci oraz warunków środowiskowych badanych (duże miasto, małe miasto). Mając na uwadze wzajemne związki pomiędzy szkolnym wychowaniem fizycznym a wolnoczasową aktywnością sportową ukazano również stosunek badanych uczniów do liczby szkolnych zajęć wychowania fizycznego w wymiarze tygodniowym oraz gotowość uczestnictwa w dodatkowych zajęciach sportowych w szkole.

Metodologia badań

Pytania badawcze

W pracy sformułowano następujące pytania badawcze:

1. Jaka jest częstotliwość uprawiania sportu rekreacyjnego przez młodzież bawarską?
2. W jakich miejscach uprawiany jest sport?
3. Jakie dyscypliny sportu są najczęściej uprawiane przez badaną młodzież?
4. Jaki jest stosunek badanej młodzieży do liczby szkolnych zajęć wychowania fizycznego?
5. Czy płeć i warunki środowiskowe badanych mają wpływ na ich poziom aktywności sportowo-rekreacyjnej?

Grupa badana

Badaniem objęto 402-osobową grupę 14–15-letnich uczniów liceów ogólnokształcących Bawarii. W grupie tej znalazło się 101 chłopców i 104 dziewcząt pochodzących z dużego miasta (ponad 500 tys. mieszkańców) oraz 94 chłopców

¹² J. Baur, U. Burmann, *Unerforschtes Land: Jugendsport in ländlichen Regionen*, Aachen 2000.

¹³ W. Schmidt, B. Haupt, J. Süßenbach, *Bewegung, Spiel und Sport im Alltag ostdeutscher Kinder*, „sportunterricht“ 2000, nr 49, s. 116–121.

i 103 dziewcząt pochodzących z małego miasta (12 tys. mieszkańców). Młodzież uczestnicząca w badaniach została dobrana zgodnie z zasadą losowego doboru próby badawczej o charakterze losowania zespołowego (klasy szkolne).

Metody badawcze

W badaniu aktywności sportowo-rekreacyjnej młodzieży zastosowano kwestionariusz postaw i zachowań wobec aktywności sportowej własnego opracowania. Składa się on z 5 następujących części:

1. Częstotliwość uprawiania sportu w czasie wolnym (brak uprawiania, rzadko np. 1–2 razy w miesiącu, często np. 1–2 razy w tygodniu, bardzo często np. 3 i więcej razy w tygodniu).

2. Miejsce uprawiania sportu (klub sportowy, zajęcia pozalekcyjne w szkole, teren otwarty, publiczne obiekty sportowe).

3. Dyscypliny sportu uprawiane regularnie (lista rankingowa uprawianych dyscyplin sportu).

4. Deklaracje dotyczące liczby godzin wychowania fizycznego (wystarczająca, za mała, za duża).

5. Deklaracje dotyczące gotowości uprawiania sportu w ramach dodatkowych zajęć w szkole.

Zgromadzony materiał poddano analizie matematyczno-statystycznej. W celu określenia istotności różnic w obrębie zmiennych: płeć i warunki środowiskowe badanej młodzieży zastosowano metodę wieloczynnikowej analizy wariancji oraz test Chi kwadrat.

Wyniki

Częstotliwość uprawiania sportu

Jednym z najważniejszych elementów aktywności sportowo-rekreacyjnej jest częstotliwość, z jaką uprawiany jest sport w czasie wolnym. Wyniki badań przedstawione w tabeli 1 potwierdzają wysoki poziom zaangażowania bawarskiej młodzieży szkolnej w uprawianie sportu bez względu na płeć i warunki środowiskowe. Ponad trzy czwarte badanych deklaruje uprawianie sportu często (1–2 razy w tygodniu) lub bardzo często (3 i więcej razy w tygodniu). Badani chłopcy wykazują nieco wyższy poziom częstotliwości uprawiania sportu niż dziewczęta, głównie w kategorii „bardzo często”, jednak analiza statystyczna nie wykazała istotnych różnic w tym zakresie. Należy również podkreślić, że jedynie 6% ogółu badanych nie uprawia sportu rekreacyjnego.

Miejsce uprawiania sportu

Najbardziej popularnym miejscem uprawiania sportu przez badaną młodzież okazały się kluby sportowe zrzeszające $\frac{2}{3}$ badanych (tabela 2.). Kluby te są jednak

znacznie bardziej popularne wśród chłopców (78%), niż wśród dziewcząt (49%), co wykazała wieloczynnikowa analiza wariancji ($F=39,99$, $p=0,001$). Na uwagę zasługuje również duża popularność wśród młodzieży bawarskiej terenu otwartego, jako miejsca uprawiania sportu. W tej kategorii nie wykazano jednak statystycznie istotnych różnic, zarówno w obrębie płci, jak i warunków środowiskowych respondentów. Badana młodzież, oprócz udziału w obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego angażuje się również w sportowych zajęciach pozalekcyjnych organizowanych przez szkołę. Wyniki badań potwierdzają, że te nadobowiązkowe zajęcia są częściej odwiedzane przez młodzież małomiasteczką, jednak statystyczne różnice dotyczące zarówno płci, jak i warunków środowiskowych okazały się również nieistotne.

Tabela 1. Częstotliwość uprawiania sportu w czasie wolnym – dane w %

Częstotliwość	Chłopcy			Dziewczęta			Duże miasto	Małe miasto	Ogółem
	duże miasto	małe miasto	ogółem	duże miasto	małe miasto	ogółem			
Nie uprawiam	4	6	5	8	6	7	6	6	6
Rzadko (1–2 x w miesiącu)	15	17	16	21	19	20	18	18	18
Często (1–2 razy w tygodniu)	44	38	41	44	46	45	44	42	43
Bardzo często (3 i więcej razy w tygodniu)	37	39	38	27	29	28	32	34	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Tabela 2. Miejsce uprawiania sportu – dane w %

Miejsce	Chłopcy			Dziewczęta			Duże miasto	Małe miasto	Ogółem
	duże miasto	małe miasto	ogółem	duże miasto	małe miasto	ogółem			
Klub sportowy	79	77	78	46	53	49	62	65	63
Zajęcia pozalekcyjne w szkole	24	31	27	16	22	19	20	26	23
Teren otwarty	53	57	55	46	48	47	49	52	50
Publiczne obiekty sportowe	28	22	25	19	16	17	23	19	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dyscypliny sportu uprawiane regularnie

Tabele 3. i 4. przedstawiają listę dziesięciu najczęściej uprawianych rekreacyjnie dyscyplin sportu przez badanych chłopców i dziewczęta ze środowisk wielko- i małomiejskich Bawarii. Wśród chłopców, niezależnie od środowiska, z którego pochodzą, najbardziej popularnymi dyscyplinami sportu są piłka nożna oraz sport rowerowy. Bardzo popularne jest również w obu środowiskach pływanie. Do innych popularnych dyscyplin sportu uprawianych przez chłopców należą również zespołowe gry sportowe, takie jak koszykówka, piłka ręczna i siatkowa, narciarstwo oraz tenis uprawiany regularnie przez ok. ¼ badanych chłopców.

Tabela. 3. Dyscypliny sportu uprawiane regularnie przez chłopców-dane w %

Dyscyplina sportu	Chłopcy duże miasto	Dyscyplina sportu	Chłopcy małe miasto
1. Piłka nożna	69	1. Piłka nożna	74
2. Jazda na rowerze	42	2. Jazda na rowerze	49
3. Koszykówka	33	3. Pływanie	42
4. Pływanie	33	4. Narciarstwo/snowboard	28
5. Tenis	26	5. Jogging	25
6. Jogging	21	6. Koszykówka	24
7. Narciarstwo/snowboard	19	7. Tenis	21
8. Bodybuilding	18	8. Bodybuilding	19
9. Tenis stołowy	16	9. Piłka ręczna	17
10. Piłka ręczna	15	10. Piłka siatkowa	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najbardziej popularną dyscypliną sportu uprawianą przez dziewczęta z obu badanych środowisk miejskich okazała się jazda na rowerze (tabela 4). W odróżnieniu od chłopców, bardzo popularną dyscypliną sportu jest jazda konna, której uprawianie zadeklarowała ponad ⅓ dziewcząt ze środowiska wielkomiejskiego oraz prawie połowa dziewcząt ze środowiska małomiejskiego. Na czołowych miejscach w rankingu uplasowało się ponadto pływanie. Badane dziewczęta preferują również taneczne formy aktywności sportowej takie jak aerobic i tańce a w środowisku małomiejskim gimnastykę. Tak jak w przypadku chłopców, na podkreślenie zasługuje podobna popularność sportów narciarskich, zwłaszcza wśród dziewcząt pochodzących z małego miasta. Na dalszych miejscach plasują się niektóre indywidualne i zespołowe gry sportowe.

Tabela. 4. Dyscypliny sportu uprawiane regularnie przez dziewczęta-dane w %

Dyscyplina sportu	Dziewczęta duże miasto	Dyscyplina sportu	Dziewczęta małe miasto
1. Jazda na rowerze	51	1. Jazda na rowerze	55
2. Pływanie	44	2. Jazda konna	48
3. Jazda konna	39	3. Pływanie	41
4. Jogging	27	4. Aerobic/Tańce	33
5. Aerobic/Tańce	26	5. Jogging	31
6. Piłka siatkowa	22	6. Narciarstwo/snowboard	24
7. Gimnastyka	19	7. Badminton	17
8. Narciarstwo/snowboard	17	8. Piłka siatkowa	14
9. Tenis	12	9. Piłka ręczna	11
10. Badminton	9	10. Sporty walki	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Deklaracje dotyczące liczby godzin wychowania fizycznego

Wagę wychowania fizycznego oraz jego związku z wolnoczasową, pozaszkolną aktywnością sportowo-rekreacyjną podkreślane są w pracach badawczych Joch¹⁴, Digla¹⁵ i Oppera¹⁶. Celem badań własnych było również zdiagnozowanie opinii młodzieży szkolnej na temat liczby godzin zajęć wychowania fizycznego, jako miernika postaw nie tylko wobec tego przedmiotu szkolnego ale również wobec pozaszkolnej aktywności sportowej. Jak wynika z badań (tabela 5.), ponad połowa respondentów uważa, że liczba godzin z wychowania fizycznego jest za mała. O znacznie wyższym poziomie zainteresowania zajęciami wychowania fizycznego badanych chłopców mogą świadczyć następujące deklaracje: dla 75,5% badanych chłopców aktualna liczba godzin jest za mała, podczas gdy tylko 36,5% badanych dziewcząt wyraziło chęć zwiększenia liczby godzin tych zajęć. Wyniki zastosowanego testu Chi kwadrat potwierdziły statystycznie istotne różnice na korzyść badanych chłopców ($\chi^2=27,00$, $p=0,001$). Biorąc pod również pod uwagę bardzo niski udział procentowy odpowiedzi wszystkich badanych w kategorii „liczba godzin wychowania fizycznego jest za duża” (6,5%), można przypuszczać, że badana młodzież szkolna ma ogólnie pozytywny stosunek do aktywności sportowej.

¹⁴ W. Joch, *Schulsport. Anspruch und Wirklichkeit*, „Sportunterricht“ 1995, nr 44 (2), s. 45–53.

¹⁵ H. Digel, *Schulsport – wie ihn Schüler sehen. Eine Studie zum Schulsport in Südhessen*, „Sportunterricht“ 1996, nr 45 (8), s. 324–339.

¹⁶ E. Oppera, *Erleben Mädchen den Schulsport anders als Jungen?*, „Sportunterricht“ 1996, nr 45 (8), s. 349–356.

Tabela. 5 Deklaracje młodzieży dotyczące liczby godzin wychowania fizycznego – dane w %

Liczba godzin w/ jest:	Chłopcy			Dziewczęta			Duże mia- sto	Małe mia- sto	Ogó- łem
	duże mia- sto	małe mia- sto	ogó- łem	duże mia- sto	małe mia- sto	ogó- łem			
Wystarczająca	12	26	19	61	51	56	36,5	38,5	37,5
Za mała	80	71	75,5	34	39	36,5	57	55	56
Za duża	8	3	5,5	5	10	7,5	6,5	6,5	6,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Gotowość uprawiania sportu w ramach dodatkowych zajęć sportowych w szkole

O pozytywnym stosunku badanej młodzieży do uprawiania sportu mogą świadczyć wyniki badań dotyczące ewentualnego udziału w dodatkowych zajęciach sportowych w szkole (tabela 6.). Prawie połowa badanych zadeklarowała systematyczny udział w takich zajęciach. Wyniki badań ponownie potwierdziły większe zainteresowanie uprawianiem sportu badanych chłopców, z których 61% wyraziło gotowość regularnego uczęszczania na dodatkowe zajęcia sportowe. Statystycznie istotne różnice w tej kategorii odpowiedzi na korzyść chłopców wykazał test Chi kwadrat ($\chi^2 = 64,28$, $p = 0,000$).

Tabela 6. Gotowość uprawiania sportu w ramach dodatkowych zajęć w szkole – dane w %

Czy uczęszczał(a) byś na dodatko- we zajęcia spor- towe w szkole?	Chłopcy			Dziewczęta			Duże mia- sto	Małe mia- sto	Ogó- łem
	duże mia- sto	małe mia- sto	ogó- łem	duże mia- sto	małe mia- sto	ogó- łem			
Tak, systema- tycznie	62	60	61	39	34	36,5	50,5	47	48,75
Tak, od czasu do czasu	23	11	17	22	26	24	20	26	21
Nie	5	6	5,5	12	19	15,5	8,5	12,5	10,5
Nie wiem	10	23	17,5	27	21	24	18,5	22	20,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dyskusja

Badania niniejszego opracowania objęły kilka ważnych elementów wolno-czasowej aktywności sportowo-rekreacyjnej bawarskiej młodzieży szkolnej. Jednym z najważniejszych czynników determinujących poziom aktywności sportowej młodzieży jest częstotliwość, z jaką uprawiany jest sport w czasie wolnym. Wyniki

badan własnych potwierdzają wysoki poziom zaangażowania młodzieży w jego uprawianiu, bez względu na płeć i jej warunki środowiskowe. 43% badanej młodzieży deklaruje uprawianie sportu 1–2 razy w tygodniu, a 1/3 uprawia go bardzo często (3 i więcej razy w tygodniu). Podobny poziom wykazują wyniki badań Leyka i wsp.¹⁷, Oppera¹⁸, Steffgena i Schwenkmezgera¹⁹. Innym ważnym elementem aktywności sportowej jest miejsce uprawiania sportu. Według badań własnych największą popularnością wśród bawarskiej młodzieży szkolnej cieszą się kluby sportowe, zrzeszające statystycznie więcej chłopców (78%) niż dziewcząt (49%). Połowa badanych preferuje teren otwarty jako miejsce uprawiania sportu. Bawarska młodzież, zwłaszcza chłopcy uczęszcza poza tym na sportowe zajęcia pozalekcyjne w szkole. Porównywalne wyniki badań na ten temat prezentują również Kurz i Tietjens²⁰, Brettschneider i Kleine²¹ oraz Burrmann i Baur²².

Wśród dyscyplin sportu uprawianych regularnie największą popularnością wśród chłopców niezależnie od środowiska, cieszą się zdecydowanie piłka nożna i jazda na rowerze. Bardzo popularne są również w obu grupach środowiskowych sporty rowerowe i pływanie. Poza tym chłopcy uprawiają również chętnie zarówno drużynowe jak i indywidualne gry sportowe oraz narciarstwo/snowboard. Najbardziej popularną dyscypliną sportu uprawianą przez badane dziewczęta jest jazda na rowerze oraz pływanie i jazda konna. Poza tym popularne wśród badanych dziewcząt są typowo żeńskie formy jak aerobik czy tańce, a także zespołowe gry sportowe jak piłka siatkowa, piłka ręczna i koszykówka. W wielu pracach badawczych podkreśla się ogólną dominację wśród chłopców piłki nożnej, sportów rowerowych, pływania, biegania i innych gier sportowych, natomiast wśród dziewcząt jazdy konnej, pływania, zajęć gimnastycznych o charakterze taneczno-muzycznym i biegania (Sass²³, Brettschneider i Bredenbeck²⁴, Breuer²⁵, Baur i Burrmann²⁶, Brettschneider i Gerlach²⁷).

¹⁷ D. Leyk, T. Rütger, A. Witzki i in. *Körperliche Leistung, Gewichtsstatus, Raucherquote und Sportthäufigkeit von jungen Erwachsenen*, „Deutsches Ärzteblatt“ 2012, nr 44, s. 737–745.

¹⁸ E. Oppera, *Erleben Mädchen den Schulsport anders als Jungen?*, „Sportunterricht“ 1996, nr 45 (8), s. 349–356.

¹⁹ G. Steffgen, P. Schwenkmezger, *Jugend und sportliche Aktivität*, Bonn 1995.

²⁰ D. Kurz, M. Tietjens, *Das Sport- und Vereinsengagement der Jugendlichen. Ergebnisse einer repräsentativen Studie in Brandenburg und Nordrhein-Westfalen*, „Sportwissenschaft“, 2000, nr 30 (4), s. 384–407.

²¹ W.D. Brettschneider, T. Kleine, *Jugendarbeit in Sportvereinen; Anspruch und Wirklichkeit*. Schorndorf 2002.

²² U. Burrmann, J. Baur, *Sportengagierte, aber vereinsmüde Jugendliche? Einige Schlussfolgerungen aus Zeitreihenanalysen*, [w:] E. Balz, D. Kuhlmann (red.), *Sportengagements von Kindern und Jugendlichen*, Aachen 2004, s. 59–74.

²³ I. Sass, *Bewegung – Spiel und Sport in der Lebensweise von 12- bis 16-jährigen Schuljugendlichen*, „Leipziger Sportwissenschaftliche Beiträge“ 1996, nr 1, s. 39–49.

²⁴ W.D. Brettschneider, H.P. Bredenbeck, *Sportkultur und jugendliches Selbstkonzept*, Weinheim, München, 1997.

²⁵ C. Breuer, *Zur Dynamik der Sportnachfrage im Lebenslauf. Sport und Gesellschaft*, „Sport and Society“ 2004, nr 1 (1), s. 50–72.

²⁶ J. Baur, U. Burrmann, *Unerforschtes Land: Jugendsport in ländlichen Regionen*, Aachen 2000.

²⁷ W.D. Brettschneider, E. Gerlach, *Sportengagement und Entwicklung im Kindesalter*, Aachen 2004.

O pozytywnych postawach wobec uprawiania sportu przez badaną młodzież mogą świadczyć wyniki badań własnych dotyczące niektórych ważnych elementów szkolnego wychowania fizycznego. Dotyczą one przede wszystkim deklaracji większej liczby godzin zajęć z wychowania fizycznego, jak również gotowości udziału w nadobowiązkowych zajęciach sportowych w szkole. W obu przypadkach odnotowano statystycznie istotne różnice na korzyść badanych chłopców.

Wnioski

1. Bawarska młodzież jest bardzo aktywna w zakresie uprawiania sportu rekreacyjnego.
2. Badana młodzież ma pozytywny stosunek do zajęć wychowania fizycznego.
3. Płeć respondentów różnicuje postawy na korzyść chłopców w odniesieniu do większej przynależności do klubów sportowych, większej liczby godzin wychowania fizycznego oraz popularności dodatkowych zajęć sportowych w szkole.
4. Warunki środowiskowe nie wpływają na postawy młodzieży w zakresie badanych elementów aktywności sportowej.

Bibliografia

- Alfermann D., *Geschlechterunterschiede in Bewegung und Sport: Ergebnisse und Ursachen*, „psychologie und sport“ 1995, nr 2.
- Balz E., *Freizeitsport und Schule*, [w:] J. Dieckert, C. Wopp (red.), *Handbuch Freizeitsport*, Schorndorf 2002.
- Baur J., Burrmann U., *Unerforschtes Land: Jugendsport in ländlichen Regionen*, Aachen 2000.
- Brettschneider W.D., Brandl-Bredenbeck H.P., *Sportkultur und jugendliches Selbstkonzept*, Weinheim, München 1997.
- Brettschneider W.D., Brandl-Bredenbeck H.P., Hofmann J., *Sportpartizipation & Gewaltbereitschaft bei Jugendlichen. Ein deutsch-israelischer Vergleich*, Aachen 2005.
- Brettschneider W.D., Gerlach E., *Sportengagement und Entwicklung im Kindesalter*, Aachen 2004.
- Brettschneider W.D., Kleine T., *Jugendarbeit in Sportvereinen; Anspruch und Wirklichkeit*, Schorndorf 2002.
- Breuer C., *Zur Dynamik der Sportnachfrage im Lebenslauf. Sport und Gesellschaft*, „Sport and Society“ 2004, nr 1 (1).
- Burrmann U., Baur J., *Sportengagierte, aber vereinsmüde Jugendliche? Einige Schlussfolgerungen aus Zeitreihenanalysen*, [w:] E. Balz, D. Kuhlmann (red.), *Sportengagements von Kindern und Jugendlichen*, Aachen 2004.
- Digel H., *Schulsport – wie ihn Schüler sehen. Eine Studie zum Schulsport in Südhessen*, „Sportunterricht“ 1996, nr 45 (8).
- Joch W., *Schulsport. Anspruch und Wirklichkeit*, „Sportunterricht“ 1995, nr 44 (2).

- Kurz D., *Bewegungserziehung im Elementar- und Primarbereich*, [w:] E. Hahn, B. Kalb, L. Pfeifer (red.), *Kind und Bewegung. Kinderturnen kritisch betrachtet*, Schorndorf 1978.
- Kurz D., Tietjens M., *Das Sport- und Vereinsengagement der Jugendlichen. Ergebnisse einer repräsentativen Studie in Brandenburg und Nordrhein-Westfalen*, „Sportwissenschaft“ 2000, nr 30 (4).
- Leyk D., Rütther T., Witzki A. i in., *Körperliche Leistung, Gewichtsstatus, Raucherquote und Sporthäufigkeit von jungen Erwachsenen*, „Deutsches Ärzteblatt“ 2012, nr 44.
- Maaz K., Burrmann U., *Freizeitmuster Jugendlicher*, [w:] U. Burrmann (red.), *Sport im Kontext von Freizeitengagements Jugendlicher*, Köln 2005.
- Oppel E., *Erleben Mädchen den Schulsport anders als Jungen?*, „Sportunterricht“ 1996, nr 45 (8).
- Prohl R., *Erziehung und Bildung durch Sport?*, [w:] E. Christmann, E. Emrich, J. Flatau (red.), *Schule und Sport. Berichtsbänd zum Schulsportkongress*, Schorndorf 2004.
- Sass I., *Bewegung – Spiel und Sport in der Lebensweise von 12- bis 16-jährigen Schuljugendlichen*, „Leipziger Sportwissenschaftliche Beiträge“ 1996, nr 1.
- Schmidt W., Haupt B., Süßenbach J., *Bewegung, Spiel und Sport im Alltag ostdeutscher Kinder*, „sportunterricht“ 2000, nr 49.
- Steffgen G., Schwenkmezger P., *Jugend und sportliche Aktivität*, Bonn 1995.
- Wydra G., *Beliebtheit und Akzeptanz des Sportunterrichts*, „Sportunterricht“ 2001, nr 50 (3).

Abstract

Selected elements of recreational and sports activity of Bavarian pupils with consideration of gender and environmental conditions

The recreational and sports activity is one of the most important forms of leisure activities of German youth. This is confirmed by numerous research in this field. The aim of the research was to analyze the important aspects of recreational sports activity of Bavarian pupils at the age of 14 and 15 considering gender and the size of the hometown. The research was conducted among 402 pupils from grammar schools in Bavaria. A questionnaire of own construction was used to check certain items of leisure and school sports activities and attitudes. The results show that the Bavarian youth (especially boys) is very sporty. It can be assumed that leisure sports and physical education at school can influence the level of activity of sports and recreation of the pupils. Statistical analysis showed a few statistically significant differences related to gender of the respondents, but no differences related to environmental conditions of them in relation to the examined elements of sports and recreation activities.

Keywords: recreational and sports activity, school youth, Bavaria